

Голові разової спеціалізованої вченої ради
з присудження ступеня доктора філософії
у Кам'янець-Подільському національному
університеті імені Івана Огієнка
доктору філологічних наук, професору
РАРИЦЬКОМУ Олегу Анатолійовичу

РЕЦЕНЗІЯ

**офіційного рецензента кандидата філологічних наук, доцента, доцента
кафедри української мови**

Кам'янець-Подільського національного університету

імені Івана Огієнка

БЕРКЕЩУК Інни Степанівни

**на дисертаційну роботу «ВЕРБАЛІЗАЦІЯ АВТОРСЬКОГО
СПРИЙНЯТТЯ ДОВКІЛЛЯ В УКРАЇНСЬКОМУ ХУДОЖНЬОМУ
ТЕКСТІ ПОСТМОДЕРНУ: СТИЛІСТИЧНО-СЕМАНТИЧНИЙ ТА
ЕКСПРЕСИВНИЙ АСПЕКТИ»**

КОЗЯРУК Аліни Ігорівни,

представлену на здобуття ступеня доктора філософії

з галузі знань 03 Гуманітарні науки

за спеціальністю 035 Філологія

Актуальність теми дисертаційної роботи. На сучасному етапі розвитку лінгвістичного процесу в Україні спостерігається зацікавлення авторів та дослідників сучасного українського мовознавства глобальною проблемою структурування людських знань про світобудову через вербалізацію їх в мові/мовленні, тексті та дискурсі. Наразі маємо ґрунтовні дослідження, присвячені вивченню мови художніх творів та визначення засобів їх стилістичного аналізу (праці С. Єрмоленко, Л. Лисиченко, Л. Ставицької, А. Мойсієнка, Н. Сологуб, М. Степаненка). Тож актуальність

дослідження Аліни Козярук «Вербалізація авторського сприйняття довкілля в українському художньому тексті постмодерну: стилістично-семантичний та експресивний аспекти» не викликає сумнівів. Об'єктом дослідження аспірантки є творчість письменників початку ХХІ століття. А. Козярук вивчає засоби вербалізації авторського сприйняття довкілля в сучасному художньому дискурсі.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. Наукові положення, сформульовані у дисертаційній роботі А. Козярук, аргументовані достатньо повно, на належному науковому рівні. Матеріали розділів викладені відповідно до заявленої мети і завдань їй відповідають сутності об'єкта та предмета дослідження. Дисертантка запропонувала новаторське, цікаве й науково обґрунтоване потрактування обраної теми. У дисертації на високому професійному рівні вирішується проблема вербалізації авторського сприйняття довкілля в українському художньому тексті постмодерну (стилістично-семантичний та експресивний аспекти). Робота виконана за допомогою грамотно підбраного й науково обґрунтованого методологічного інструментарію: до аналізу залучено загальнофілософські та спеціальні методи дослідження (метод аналізу та синтезу інформації, дедукції та індукції, описовий, метод семантичного аналізу, метод функційного аналізу, метод порівняльного аналізу, метод контент-аналізу).

Сформульовані висновки дисертації не суперечать фундаментальним результатам опрацьованих літературних джерел і є їхнім логічним продовженням.

Наукова новизна одержаних результатів. У дисертаційній роботі вперше на високому дослідницькому рівні аналізується проблема вербалізації авторського сприйняття довкілля в українському художньому тексті постмодерну (стилістично-семантичний та експресивний аспекти). Вперше

проводиться комплексний аналіз процесів репрезентації авторського світобачення в сучасній українській прозі. На новому когнітивному матеріалі виявлено основні текстові категорії, що функціонують в художньому дискурсі, визначаються основні засоби оцінно-експресивного забарлення сучасних творів. Дисертація А. Козярук сприймається як новий, свіжий погляд на проблему стилістично-семантичного та експресивного аспектів вербалізації довкілля у постмодерних текстах із належно сформульованими узагальненнями і висновками.

Практичне значення одержаних результатів. Основні положення дисертаційної роботи А. Козярук можуть мати практичне застосування для подальшого вивчення історії української літературної мови найновішого періоду, у процесі викладання навчальних курсів української лексикології, стилістики та соціолінгвістики. Випрацьовані висновки можуть бути застосовані в теоретичних курсах «Лінгвістика кольору», «Прагмалінгвістика», «Комунікативна лінгвістика», «Політична лінгвістика», «Риторика» у лексикографічній практиці, досвіді написання навчальних посібників та підручників.

Наукові праці, які відображають результати дисертації. Ключові положення й результати дослідження достатньо повно висвітлені й апробовані у 9 одноосібних публікаціях та одній у співавторстві з науковим керівником (вклад автора – 0,5 обсягу статті), з них 4 статті в фахових виданнях України категорії Б, 5 – тез доповідей у міжнародних, всеукраїнських та регіональних конференціях.

Відсутність порушення академічної доброчесності. Після аналізу тексту дисертації рецензентом відзначається *дотримання здобувачкою вимог академічної доброчесності* в повному обсязі.

Загальна оцінка дисертації. Особистий внесок А. Козярук у вивчення стилістично-семантичного та експресивного аспектів вербалізації довкілля у постмодерних текстах є вагомим і цілком новаторським. Дослідниця зазначає, що колірні лексеми в авторській інтерпретації письменників-постмодерністів несуть естетичне та експресивне навантаження, а, отже, є маркерами соціального спрямування когнітивних процесів, які відбуваються в українському постмодерному дискурсі.

Процес експресивізації тексту супроводжується процесом його інтимізації. Серед особливих в українському художньому тексті спостерігаємо графічні засоби, діалектизми, екзотизми, лексеми, що є засобами оформлення розмовних варіантів мовлення, специфічні синтаксичні конструкції тощо. Усі ці засоби сприяють демонстрації авторського моделювання художнього тексту відповідно до тих моделей, які є в авторському уявленні.

Варті уваги спостереження А. Козярук, що у процесі створення авторської картини світу як особливого бачення та сприйняття спонук певну роль відіграють і так звані «модні» слова, які виникають в певний історичний період та надають тексту особливого забарвлення, стилізуючи мовлення головних героїв як представників певного соціального прошарку.

Дослідження А. Козярук є логічно завершеним, концептуальним, робота виконана на належному фаховому рівні й добре структурована. Дисертація написана зрозумілою науковою мовою, граматично й стилістично вправно. Матеріал викладається логічно, послідовно й обґрунтовано.

Водночас віддаючи належне науковій праці А. Козярук, вкажемо на певні аспекти, що вимагають, на наш погляд, пильнішої уваги:

1. Дисертантці варто було би з'ясувати роль внутрішньої форми в стилістично-семантичному та експресивному аспектах, що дозволило б виразніше змодельовати особливості вербалізації авторського сприйняття довкілля в текстах постмодерного періоду.

2. На окремих етапах дослідження недостатньо повно задіяний літературний постмодерний контекст. Вважаємо, що для пояснення сутності

семантичних механізмів експресії (концептуальної метафори як експресивного засобу створення іронічного ефекту, експресивних засобів створення портретів політиків й засобів структурування політичного виступу в художньому дискурсі) доречно було би проаналізувати більшу кількість художніх творів у розділі III.

3. Авторці варто уникати публіцистичності під час викладу матеріалу, що особливо помітно у першому розділі дисертації. Чіткий розвиток дослідницької думки лише додасть науковій ваги такій роботі.

4. У структурі дисертаційної роботи помічаємо стилістичні та технічні огріхи.

Висловлені міркування мають рекомендаційний характер і не впливають на цінність проведеного дослідження.

Отже, дисертація КОЗЯРУК Аліни Ігорівни на тему: «Вербалізація авторського сприйняття довкілля в українському художньому тексті постмодерну: стилістично-семантичний та експресивний аспекти» відповідає спеціальності 035 Філологія, Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами), а її автор, Аліна Ігорівна КОЗЯРУК, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 035 Філологія.

Офіційний рецензент,
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри української мови
Кам'янець-Подільського національного
університету імені Івана Огієнка

Інна БЕРКЕЩУК

